

KAKO PREPOZNATI I KOMUNICIRATI S OSOBAMA S POREMEĆAJEM IZ AUTISTIČNOG SPEKTRA (PAS)

Osobe s invaliditetom i djeca s teškoćama u razvoju, među koje spadaju i osobe s poremećajem iz autističnog spektra, spadaju u rizičnu populaciju i nezaštićenu skupinu ljudi- uglavnom kao žrtve nasilja, a u manjem udjelu i kao počinitelji kaznenih djela. Ove osobe i u odrasloj dobi ostaju populacija osjetljiva na nasilje, što nije slučaj kod osoba urednog razvoja. Počinitelji odabiru osobe s invaliditetom za svoje žrtve jer ih smatraju manje moćnima, osjetljivijima i nesposobnima da ih optuže.

Neke karakteristike osoba s poremećajem autističnog spektra i društvenog okruženja zbog kojih postoji povećan rizik od nasilja:

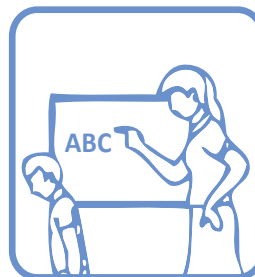
- smanjena privatnost
- nedostatno učenje o mogućnostima odlučivanja i donošenja odluka
- nepoznavanje vlastite seksualnosti
- smanjena samostalnost
- naučena 'poslušnost' i ovisnost o drugima
- socijalna izolacija i smanjeni broj prijatelja
- negativni stavovi okoline prema osobama s poremećajem iz autističnog spektra

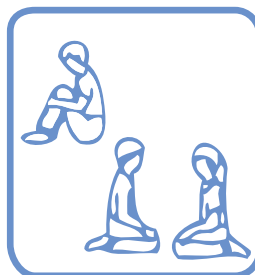
UOČAVATE LI OSOBE S AUTIZMOM

USTRAJNO SE,
NEMAŠTOVITO IGRA.

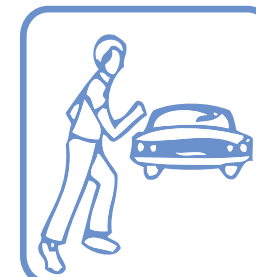
NE MOŽE UČITI NA
UOBIČAJEN NAČIN.

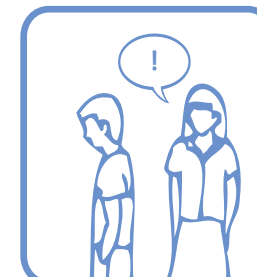
IMA TEŠKOĆE U INTER-
AKCIJI S DRUGIMA.

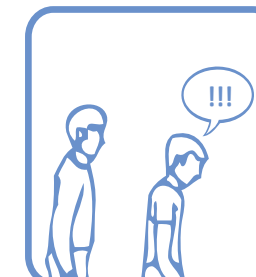
MALO ILI NIMALO
KONTAKTA OČIMA.

NE POKAZUJE STRAH OD
OPASNOSTI.

NE REAGIRA NA
VERBALNE POZIVE;
PONAŠA SE KAO GLUHO.

PONAVLJA RIJEČI ILI
FRAZE UMJESTO
UOBIČAJENOG GOVORA
(EHOLALIJA).

NE ŽELI FIZIČKI DODIR
(MAŽENJE).

NEOBIČNO JE VEZANO I
ZAOKUPLJENO
PREDMETIMA.

NEUJEDNAČENE
VJEŠTINE FINE I GRUBE
MOTORIKE – NE ŽELI
"PUCATI LOPTU", ALI
SLAŽE KOCKICE.

Neke osobitosti u ponašanju osoba s poremećajem iz autističnog spektra i kako im pristupiti:

1. Ne prepoznaje i ne reagira na policijske oznake i značke, ili druge službene simbole (npr. vatrogasci, hitna služba). Zbog teškoća u razumijevanju situacije i konteksta nisu uvijek u mogućnosti prepoznati uniforme i simbole službenih osoba.

2. Izbjegavaju kontakt očima. Osobe s PASom često imaju poteškoća pri uspostavljanju i održavanju kontakta očima.

3. U ponašanju su prisutne ponavljajuće i neobične radnje i/ili zvukovi koje mogu ukazivati na neugodu i anksioznost, ali mogu biti i način na koji se osoba smiruje.

4. Mogu negativno reagirati i uzrujati se kada ih se dotakne. Osobama s PASom dodir može predstavljati vrlo neugodno iskustvo. Oni ne razumiju njegovo socijalno značenje, mogu ga doživjeti kao prijetnju ili osjetilno iskustvo koje je preopterećujuće i stresno.

5. Ne daju osobne podatke i osobne dokumente. Osobe s PASom mogu imati teškoće u odgovaranju na pitanja i davanju informacija o sebi, ne razumiju postavljena pitanja te daju kratke i nejasne ili pak preopširne odgovore.

6. Smanjeno razumijevanje opasnosti. Uslijed smanjenog razumijevanja socijalnih pravila i znakova ove osobe imaju i smanjeno razumijevanje svijeta oko sebe, te mogu imati teškoće u predviđanju i razumijevanju opasnih situacija.

7. Nastavljaju ponašanje nakon što mu/joj je bilo rečeno da prestane. Često pokazuju repetitivna i stereotipna ponašanja koja za njih imaju funkciju smirivanja te im daju potrebu za strukturom i predvidljivosti u svijetu koji često teško razumiju.

8. Pokazuju nepoželjna ponašanja. Uslijed smanjenih komunikacijskih vještina, nerazumijevanja zahtjeva okoline i velike socijalne anksioznosti mogu impulzivno reagirati i pokazivati nepoželjna ponašanja.

9. Nerazumijevanje ili krivo tumačenje socijalnih pravila. Osobe s PASom pokazuju teškoće u primjeni naučenih vještina u novim situacijama, posebice u iznenadnim i nepredvidivim situacijama, te često ne razumiju posljedice svojih akcija, kao ni motive i namjere drugih.

Svaka osoba je individua za sebe i ne pokazuju sve osobe s PASom sve navedene karakteristike. Također treba biti vrlo oprezan pri tumačenju ovih ponašanja. Ona nikako nisu rezultat neprijateljskog stava, loših namjera, prkosnog ponašanja ili nepoštivanja pravila.

Priredio:

Savez udruga za autizam Hrvatske

Croatian Union of Associations for Autism
Ljudevita Posavskog 37, 10000 Zagreb
tel: +385 1 8896 527, fax: +385 1 8896 507
mob: +385 91 604 6051
web: www.autizam-suzah.hr
mail: suzahrv@gmail.com
www.facebook.com/SavezAutizam
IBAN: HR9023400091100010910

Ured predsjednice SUZAH-a

Senjskih uskoka 1, 51000 Rijeka
tel: 385 51 551 344, mob: 385 91 344 2220
mail: lidija.penko@gmail.com

Centar za rehabilitaciju Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta Sveučilišta u Zg

Borongajska cesta 83f, 10000 Zagreb
tel: +385 1 245 7560, fax: +385 1 245 7559
mail: centar.info@erf.hr

Tiskanje ove publikacije omogućeno je financijskom podrškom Nacionalne zaklade za razvoj civilnoga društva. Sadržaj ove publikacije isključiva je odgovornost autora i nužno ne izražava stajalište Nacionalne zaklade.